

MILLAISTEN PAINEIDEN TAKIA VARHAISKASVATUSTA PYRITÄÄN KEHITTÄMÄÄN JA MITEN

30.9.2016

Varhaiskasvatus käännekohtassa –seminaari
Jyväskylän yliopisto ja Haukkalan säätiö

KT, opetusneuvos Kirsi Alila
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen osasto

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Miksi voimme sanoa olevamme käännekohtassa

Toimintaympäristön suuret ajankohtaiset muutokset/murrokset ja paradigman vaihdokset

- hallinnollinen
- ideologinen
- juridinen
- kulttuurinen (esim. toimintakäytännöt)
- pedagoginen
- käsitteellinen
- tiedontuotannollinen
- osaaminen ja ammatillinen
- johtajuus
- työelämä
- näkemys lapsesta ja lapsuudesta, oppimiskäsityksestä...

Käännekohtien erilaiset
kontekstit, reunaehdot
ja puitteet toteutua
sekä haasteena
toteutumisen
moninaiset tasot

Uusi varhaiskasvatus?

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin muutos ja murros; uusi suunta?

- **Hallinnonalasiirto 1.1.2013 ->**
 - varhaiskasvatus osana koulutusjärjestelmää ja koulutuspolitiikkaa: elinikäinen-oppiminen, koulutuksellinen tasa-arvo, sivistys, lapsen oikeus
 - ”yhteiskuntasopimus”, pitkántähtäimen varhaiskasvatuksen politiikka
- **Päivähoidosta varhaiskasvatukseen**
 - yhteiskunnalliset tehtävät ja niiden painotuksen muutos
- **Varhaiskasvatuslaki**
 - juridinen laadun viitekehys
 - pedagogiikan painotus (mitä on pedagogiikka?), tavoitteet ym.
- **Uusi Vasu**
 - sisällöllinen laadun viitekehys
 - velvoittavuus, ops-jatkumo
- **Käsitteellinen muutos**
 - iso haaste, käsitteiden merkitys
 - osana juridista, hallinnollista, ideologista, pedagogista, praktista....muutosta
- **Ohjausjärjestelmän muutos**
 - OPH:n ja Karvin rooli => kehittäminen ja arviointi

OLENNAISTA:

- miten muutos haltuun
- muutoksen johtaminen
- eri tahojen osallisuus ja vaikuttaminen

Varhaiskasvatuslaki: uudet paradigmat

- tullut voimaan 1.8.2015
- lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) muutos, lain nimeksi varhaiskasvatuslaki

Sisältö:

- varhaiskasvatus määritelty
- varhaiskasvatus käsitteenä korvaa päivähoidon
- varhaiskasvatuksen kattavat tavoitteet
- subjektiivinen oikeus on ensisijaisesti lapselle kuuluva oikeus
- korostetaan lapsen etua toiminnan järjestämisessä
- lasten ja vanhempien osallisuutta ja vaikuttamista vahvistetaan
- monialaisen yhteistyön korostus varhaiskasvatusta järjestettäessä
- säädetään varhaiskasvatusympäristöstä sekä toimitilojen ja –välineiden asianmukaisuudesta ja esteettömyyden huomioimisesta
- säädetään ruokailusta ja ravinnosta

Varhaiskasvatuslaki: uudet paradigmat

- asiantuntijavirastoksi tuli THL:n sijaan Opetushallitus
 - => laatii velvoittavana noudatettavan varhaiskasvatussuunnitelman perusteet –asiakirjan, jotka tulee ottaa toiminnan järjestäjien toimesta käyttöön viimeistään 1.8.2017.
- paikallisen ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen tuli velvoittavaksi
- varhaiskasvatuksen järjestäjälle velvoite arvioida antamaansa varhaiskasvatusta ja osallistua ulkopuoliseen arviointiin
- varhaiskasvatuksen arviointi tuli osaksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) toimintaa
- enimmäisryhmäkoon säätäminen
- eduskunta edellyttänyt, että hallituksen tulee antaa selvitys varhaiskasvatuslain kokonaisvaikutuksista sivistysvaliokunnalle vuoden 2017 keväällä.

Varhaiskasvatuksen tavoitteet uudistetaan

Uudistettu 2 a §, 1-10 kohtaa, ”..varhaiskasvatuksen tavoitteena on

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea **lapsen oppimisen edellytyksiä** ja edistää **elinikäistä oppimista** ja **koulutuksellisen tasa-arvon** toteuttamista;
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista **pedagogista toimintaa** ja mahdollistaa myönteiset **oppimiskokemukset**;
- 4) varmistaa **kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö**;
- 5) turvata **lasta kunnioittava toimintatapa** ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;

Varhaiskasvatuksen tavoitteet

- 6) antaa kaikille lapsille **yhdenvertaiset mahdollisuudet** varhaiskasvatukseen, edistää **sukupuolten tasa-arvoa** sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin **kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa**;
- 7) tunnistaa lapsen **yksilöllisen tuen tarve** ja järjestää **tarkoituksenmukaista tukea** varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää **lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja**, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus **osallistua** ja saada **vaikuttaa** itseään koskeviin asioihin;
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.”

Miten kehitetään?

- Varhaiskasvatuksen ”sisäänajo” koulutusjärjestelmään ja -politiikkaan jatkuu
- Lain valmistelun jatkaminen (implementointi)
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (implementaatio, vasutyön tuki)
- Lastentarhanopettajakoulutuksen lisääminen
- Varhaiskasvatuksen tietotuotannon kehittäminen (VARDA)
- Varhaiskasvatus osaksi OKSA-sanastoa
- Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta
 - varhaiskasvatuksen kehittämisen ja tutkimuksen painopistealueet
 - Katso lisää: Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2015:19.
- Määräraha pedagogisen toimintakulttuurin kehittämiseen OKM/OPH
- OPH: Kehittämisverkosto Loisto
- Opettajien perus- ja täydennyskoulutusfoorumi
- Tutkimustiedon lisääminen ja hyödyntäminen päätöksenteossa
 - **Vaikuttava varhaiskasvatus –julkaisu** (Kirsti Karila, tilannekatsaus toukokuu 2016. OPH. Raportit ja selvitykset 2016:6.) http://www.oph.fi/download/176638_vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf
 - Vakavai, ChildCare, Care
- Kansainvälinen kehittäminen (pohjoismaat, EU, OECD)

Kiitos kaikille!

Kirsi Alila

KT, opetusneuvos

puh 02953 30365

gsm 050 5958123

kirsi.alila@minedu.fi